

Impressie ‘Zelfstandig wonen maar niet alleen’

KeyRing, kansen in Nederland

KeyRing helpt mensen die zelfstandig willen wonen, maar dat vanwege verstandelijke of psychische beperkingen moeilijk alleen kunnen. Het initiatief, dat 22 jaar geleden in Londen ontstond, verbindt mensen met een beperking binnen een wijk. Samen vormen ze een netwerk, ondersteund door een vrijwilliger in de buurt. Ook in Nederland zijn organisaties met vergelijkbare projecten bezig, geïnspireerd door KeyRing. Aanleiding genoeg voor het

Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg om een bijeenkomst te organiseren. “We willen de diversiteit weergeven, de koplopers bijeenbrengen, van elkaar leren en geïnteresseerden informeren. We rekenden op vijftig deelnemers, maar het zijn er ruim tachtig. Het onderwerp leeft,” vertelt Daniëlle Harkes, dagvoorzitter en manager van het Kenniscentrum.

Omringd wonen

Frank Steeples, sinds 15 jaar werkzaam bij de organisatie KeyRing in Londen, licht het project toe en vertelt uitgebreid en met de nodige Britse humor over zijn ervaringen. “Het is van belang dat mensen hun eigen keuzes kunnen blijven maken. We streven ernaar zo min mogelijk professionele hulp in te schakelen, zodat mensen regie houden en niet afhankelijk worden.” De medewerkers van KeyRing helpen mensen om sterke relaties en een goed netwerk op te bouwen in de buurt waar ze wonen.

KeyRing bestaat inmiddels uit 100 netwerken en ondersteunt meer dan 1000 mensen. Netwerken bestaan gemiddeld uit 10 tot 20 personen. De leden van het netwerk ondersteunen elkaar en ondernemen gezamenlijk activiteiten. Soms in tweetallen, soms in groepsverband. Dit kunnen gezellige uitstapjes zijn, zoals een avond naar de film, of zaken van praktische aard. De leden krijgen niet alleen steun van andere leden, maar ook van buiten het netwerk, zoals vrijwilligers. “De vrijwilligers weten waar de lekkerste koffiebarretjes, leuke ontmoetingsplekken of bijvoorbeeld advocaten zitten,” vertelt Steeples. Ook helpen zij met het vinden van een cursus, opleidingsplaats of werkplek. KeyRing gaat uit van de behoefte van de leden, en ondersteunen daarbij. Er wordt gekeken wat de kracht van de leden is, niet naar eventuele tekortkomingen.

KeyRing overbodig maken

Een plaats in een netwerk kost 14.000 pond per jaar. De lokale overheid betaalt meestal de kosten

van deelname aan KeyRing, de leden betalen een eigen bijdrage voor de begeleiding. De kosten liggen veel lager dan opname in een beschermde woonvorm. Momenteel werkt KeyRing aan het vraagstuk hoe het netwerk echt aan de leden overgedragen kan worden. Een eerste stap in die richting is de oprichting van regionale en nationale fora waar leden aan deel kunnen nemen. De bedoeling is dat KeyRing zichzelf waar mogelijk overbodig maakt om zich te richten op nieuwe netwerken. Binnenkort start KeyRing bovendien met netwerken voor andere doelgroepen. Zo wordt in Newcastle een netwerk opgezet voor mensen met beginnende dementie, The Chain Reaction.

“Kijk goed naar de buurt waar je een project wil starten”, is een van de tips die Steeples deelnemers van de bijeenkomst mee wil geven. Heeft de buurt voldoende voorzieningen? Kunnen de mensen zich daar thuis voelen? “Praat met corporaties, politie en buurtbewoners om een goede indruk te krijgen.” Het is belangrijk om duidelijk over te brengen wat mensen kunnen verwachten van het netwerk. Vertel het verhaal door aan iedereen die iets voor het netwerk kan betekenen of er belangstelling voor heeft! De leden zijn de beste ambassadeurs, dus schakel hen vooral in. Doe het samen en zoek strategische partners. “En have fun,” zegt Steeples tot slot, “want het is vooral ontzettend leuk om een netwerk op te zetten.”

Steeds zelfredzamer

Het Engelse succes waaide enkele jaren geleden al over naar Nederland. In 2013 startte zorgorganisatie Pameijer met Buurtcirkel, voor mensen met een ondersteuningsvraag die met hulp van een wooncoach of vrijwilliger prettig zelfstandig kunnen wonen. Buurtcirkel levert flexibele ondersteuning, helpt bij het ontdekken en versterken van talenten en vaardigheden, in het opbouwen van een steunsysteem, in het maken van eigen keuzes. “We hebben inmiddels 20 Buurtcirkels en we zijn een samenwerking gestart met RIBW Arnhem en Veluwe Vallei en Siza, organisatie voor mensen met verstandelijke beperking. Ook daar gaan Buurtcirkels van start.”

Eén van de deelnemers is de 33-jarige Sander. Hij is anderhalf jaar geleden bij de Buurtcirkel aangesloten. “Ik woon in de wijk waar ook de vrijwilliger woont. Iedere maandagavond komen we bij haar thuis en eten we een driegangenmenu. Gisteren ben ik met iemand naar een ziekenhuis geweest. We hebben ook een Buurtcirkel-app. Het heeft mijn zelfregie en communicatievaardigheden vergroot, en ik durf sneller om hulp te vragen. Superleuk en hartstikke goed voor ons,” vertelt hij.

Thara, sinds 1 jaar vrijwilligster bij Buurtcirkel, vertelt dat zij vooral deelnemers met elkaar en met andere buurtbewoners in contact brengt. Zij begeleidt ook het groepsproces. “Deelnemers zijn in het begin erg gewend om zorg te krijgen. Dat verandert in de loop van de tijd. Zij worden steeds zelfredzamer.” Thara heeft de deelnemers gevraagd in haar tuin te werken. Zij merkt dat het

zelfvertrouwen van deelnemers groeit door ergens een bijdrage aan te kunnen leveren. Thara besteedt gemiddeld 12 uur per week aan de Buurtcirkel, die bestaat uit 12 deelnemers. Iedere Buurtcirkel heeft een coach; professionele ondersteuning waar ook de vrijwilliger bij terecht kan.

Op 'natuurlijke manier' in contact brengen

Niet alleen Engeland biedt inspiratie, maar ook Amerika. Erwin Wieringa gebruikt in zijn project de Assed Based Community Development (ABCD-methode) uit Chicago, een methode die uitgaat van autonomie en empowerment van mensen met een beperking. Hij is als projectleider betrokken bij 'We zijn er!', gefinancierd vanuit de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK). "We willen met dit mooie project mensen weer op een 'natuurlijke manier' met elkaar in contact brengen." Wieringa is geïnspireerd door KeyRing en de ABCD-methode. Maar ook de persoonlijke toekomstplanning en de social role valorization en kwartiermaken zijn gebruikt om het project inhoud te geven.

Wieringa vertelt hoe moeilijk het is om zo'n project te starten. "Er is geen goede samenwerking tussen reguliere zorgorganisaties. Dat blijkt voor een project als 'We zijn er!' extra lastig. KeyRing daarentegen komt in de plaats van andere hulpverlening. Hetzelfde geldt voor de Buurtcirkel van Pameijer. Je moet dan echt kiezen voor de andere vorm van onderlinge steun die de Buurtcirkel biedt," legt Erwin uit. Hij vindt het belangrijk dat de projecten van onderop worden opgebouwd, door en met mensen in de wijk. "Het gaat om gekend en gezien te worden." Op 20 februari 2016 vindt een bijeenkomst plaats in Studio K te Amsterdam over de resultaten van projecten die in Leidsche Rijn (Utrecht), Amsterdam en Nijmegen lopen.

Gewoon aanbellen

Dat het samenwerken niet makkelijk is, ervaart ook Willie Oldengarm die KeyRing op eigen wijze heeft uitgewerkt in de gemeente Opsterland. Vanuit welzijnsorganisatie Timpaan heeft zij het project Buur & Co opgezet, een samenwerkingsproject van de gemeente en een aantal organisaties op het gebied van zorg en welzijn. "Er is nog een groot verschil tussen de werelden van zorg en welzijn, dat bemoeilijkt de samenwerking. Goede communicatie en afstemming is heel belangrijk!" Ook was het niet eenvoudig de juiste deelnemers te vinden. Het helpt om mensen thuis te bezoeken, merkt Oldengarm. "Gewoon aanbellen."

Een netwerk in Opsterland bestaat uit 8 tot 10 personen die bij elkaar in de buurt wonen en elkaar helpen waar nodig. Een vrijwilliger die ook in de buurt woont, stuurt het clubje aan en dat werkt prima. Juist omdat de vrijwilliger de buurt goed kent. Een heterogene groep vraagt om specifieke vaardigheden van de begeleiders, is de ervaring tot nu toe. Oldengarm merkt dat het zelfvertrouwen van de deelnemers toeneemt nu zij, dankzij het netwerk als groep, een plek in de buurt hebben gekregen. "Deelnemers willen niet alleen voor elkaar, maar ook iets voor de buurt betekenen," vertelt ze. Het project Buur & Co is opgezet om eenzaamheid te voorkomen of tegen te gaan. Het project past binnen de integrale aanpak van eenzaamheid waar de Friese gemeente al een tijd mee bezig is.

Nieuwe coalities in wijken

Enkele jaren geleden organiseerde het Kenniscentrum de studiereis 'Lokale Kracht in Engeland'. Deelnemers aan deze reis maakten onder meer kennis met KeyRing in Londen. Twee medewerkers van corporatie Wonen Limburg namen deel aan de reis en raakten zo onder de indruk dat zij het project presenteerden binnen hun organisatie. Tom Houben, strategisch adviseur bij Wonen Limburg, nam de uitdaging aan. "Ik merk dat steeds meer kwetsbare huurders zelfstandig blijven wonen. Er ontstaan nieuwe coalities in de wijken, ik zie meer digitale netwerken, burgerkracht maar ook sociale wijkteams," aldus Houben.

Driekwart van de corporaties ziet een toename van overlast door verwarde huurders. Houben schreef een projectplan, sprak met meerdere partners, zoals andere corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties, en stapte toen naar de gemeente met het idee voor een Buurtkring. De gemeente bleek enthousiast en financiert nu de projectleider. "We richten ons in eerste instantie op mensen met een ondersteuningsvraag. Maar er kan nog veel veranderen. We zitten echt in een pilotfase," aldus Houben. Sandra van Leeuwen, werkzaam bij netwerkorganisatie OZO Doe ik mee (Organiseren Zonder Organisatie), is projectleider van Buurtkringen in Roermond en Sittard, die net van start zijn gegaan. Anders dan bijvoorbeeld de Buurtcirkel van Pameijer bestaat de Buurtkring van Limburg Wonen uit een coalitie van verschillende organisaties: gemeenten, corporaties én GGZ-organisaties.

Tot slot

De diversiteit van projecten is groot en de aanpak ook. Maar alle projecten hebben het doel om kwetsbare burgers omringd te laten wonen. Zodat zij hun krachten en talenten kunnen inzetten en zij zich prettig, herkend en erkend voelen in de buurt.

*Yvonne Witter, Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg
januari 2016*

Meer informatie

- [Artikel De nieuwe praktijk 'Buurtcirkel: van cliënt naar actieve wijkbewoner'](#)
- [Brochure 'Buur & Co doe je samen!' \(pdf\)](#)
- [Website KeyRing Londen](#)
- [Flyer afsluiting van het NSGK-Project We zijn er! Op 20 februari 2016 \(pdf\)](#)
- [KCWZ-handreiking 'Zelfstandig wonen voor bijzondere doelgroepen'](#)